

Sassolungo (levo)
in Sassopiatto (desno)
od severozahoda

Sassolungo (3181 m)

Skalnati velikan v obliki podkve

✍ Andrej Mašera, 📷 Drago Metljak

Tisoči in tisoči ga gledajo, množice avtomobilskih turistov se vozijo v bližini njegovih vznožij, pozimi nešteti smučarji z vseh vetrov drviyo po neskončnih smučiščih z njegovo podobo v ozadju, vsem je tako rekoč na dlani, a le redki so tisti, ki jim je dano stati na njegovem temenu. Skupina Sassolunga (Langkofel), bogato obdarjena z vsemi značilnostmi prelepih Dolomitov, je nekaj posebnega in samosvojega. Po obsegu gre za najmanjšo dolomitsko skupino, ki je jasno in izrazito ločena od sosedov. Njene glavne značilnosti so kiklopske razsežnosti njenih sten ter veličastna oblika njenih vrhov. Tu ni položnejših vznožnih vzpetin, ki bi se šele višje postopno postavile bolj pokonci, ampak je podoba povsem enostavna: nad širnimi travniki, ki obdajajo celotno skupino, se nad kratkimi melišči dvigajo v višave navpični skalnati kolosi, ki obiskovalca dobesedno potlačijo. Najmarkantnejša stena v skupini, severo – severovzhodna stena Sassolunga, kipi navpik več kot 1000 m in se po razsežnosti v Dolomitih zlahka kosa z južno ste-

no Marmolade ter severozahodno steno Civette. Čista podoba prvinske gorske veličine!

Velikanovo spremstvo

V skupini Sassolunga je le osem glavnih vrhov, ki so od daleč videti precej kompaktni. Pri natančnejšem pregledu pa ugotovimo, da so vrhovi in grebeni živahno nažagani in nazobčani, s številnimi, drzno oblikovanimi ošljenimi stolpiči, med katerimi prepadajo ozki žlebovi. Ti se stekajo v mračne krnice, v katerih se leskečejo zeleno modri jeziki večnega ledu.

Skupina ima obliko podkve, ki je odprta proti severozahodu. Na severu je zamejena z dolino Val Gardena, južno pa z dolino Val Duron, ki je stranska veja večje doline Val di Fassa. Proti vzhodu široko sedlo Passo Sella, 2244 m, povezuje Sassolungo s skupino Sella, proti severozahodu pa ležijo širne planine Alpe di Siusi (Seiser Alm). Podkev obdaja divjo visokogorsko krnico, ki se deli na dve manjši, Vallone del Sassolungo in Conca del Sassopiatto. Kjer se manjši

krnici združita, stoji osrednja koča v skupini, Rifugio Vicenza (Langkofelhütte), 2253 m.

Če začnemo pregled skupine v obratni smeri urnega kazalca, je prvi velikan v podkvi podolgovati Sassopiatto (Plattkofel), ki proti severovzhodu prepada s strmim ostenjem, na nasprotno stran pa se spušča širo, strehasto pobočje, ki je lahko prehodno. Na Sassopiatto ločimo tri vzpetine, od katerih je najvišja Cima Sud-Est, 2964 m, najbolj obiskana pa Cima di Mezzo, 2958 m. Na njen vrh pripelje srednje težavna ferata Oskar Schuster, ki je opisana v predhodnem sestavku. Sassopiatto je edini vrh v celotni skupini, na katerega pripelje označena pot, in tako edini dosegljiv gornikom neplezalcem. Vsi ostali običajni pristopi na vrhove Sassolunga sodijo med alpinistične vzpone.

Naslednji v vrsti je Dente (Zahnkofel), 3001 m, drzna, nekoliko nagnjena dolomitska ostrica, ki dejansko spominja na zob. Kaj zob, na čekan zverine! Običajni pristop gre po zahodni steni; prijetna, kratka plezarija II. in III. stopnje. Za zahtevnejše plezalce sta zanimivi smeri Solda v severovzhodni steni (VI+/V, VI) in Delago v vzhodni steni (IV+/III).

Vzhodno od Denteja se dviga elegantni stolp Torre Innerkofler (Innerkofler Turm), 3098 m, z znano, povsem navpično in previsno južno steno. Običajni pristop vodi po zahodni strani (II, III), v vstopnem žlebu je led, zato je nujna raba derez in cepina. Plezalski mojstri se bodo verjetno podali v Rizzijev kamin v južni steni (V), ali pa morda v sosednjo, ekstremno težavno smer Hasse-Schrott (VIII/VI+, VI; prej A2, A3). Z Innerkoflerjevega stolpa se proti severu razteza ozek, nažagan greben do Cime

DanTERSASS, 2825 m, ki se dviga nad osrednjo krnico, tik nad kočo Vicenza. Vrh je bolj malo obiskan, običajni pristop doseže težave III. stopnje.

Vzhodno od Innerkoflerjevega stolpa pa kraljuje mogočna skalnata piramida Punta Grohmann (Grohmannspitze), 3126 m, s številnimi stranskimi stolpiči in grebeni. Ponaša se z najtežjim običajnim pristopom v skupini (IV-/II, III), ki se vije vzdolž ostrega severovzhodnega grebena in je med alpinisti zelo priljubljen. Veliko plezajo tudi klasični smeri Dimai v južni (IV/II, III+) in Dibona v jugozahodni steni (IV+/III, IV).

Punta delle Cinque Dita (Fünffingerspitze), 2998 m, je ena najlepše oblikovanih dolomitskih gora, z drznim, močno razgibanim vršnim grebenom. Če jo opazujemo s Passo Sella, ima obliko razprte desne roke, z jasno razločnimi petimi prsti. Ker se dviga tik nad sedlom Forcella del Sassolungo (Langkofelscharte), 2681m, do katere pelje žičnica s Passo Sella, je zelo priljubljen alpinistični cilj. Običajni pristop od koče Demetz, ob zgornji postaji žičnice, je zelo zanimiva, precej zapletena in izpostavljena smer, ki pa je popolnoma opremljena s klini za varovanje in spuste ob vrvi. Poleg običajnega pristopa plezajo pogosto še kakih pet klasičnih smeri, težavnih tj. do V+.

Sassolungo – glavni velikan

Sassolungo – Cima principale (glavni vrh) je kot veličasten skalnati grad, obdan z zelo visokimi in težko dostopnimi stenami. Od najvišje točke se proti jugovzhodu nadaljuje greben z neš-

*P. Grohmann,
levo od nje T. Innerkofler,
desno P. d.Cinque Dita*

tetimi stolpi in stolpiči do druge nekoliko izrazitejše vzpetine, Spallone del Sassolungo (Langkofeleck), 3081 m, nato pa se strmo spusti do škrbine Forcella del Sassolungo. Na greben se naslanjajo mogočni stebri, med njimi pa so globoki žlebovi, mračni kamini, navpične zaje in gladke plati. Poličastega sveta je bolj malo. Vsa ta edinstvena scena daje posebno severni steni Sassolunga podobo velikanske gotske katedrale. V teh strminah vlada resno, ponekod celo temačno in strašljivo vzdušje. Kako majhnega se počuti človek, ko ponižno zre v te silne višave. Pa vendar, v teh stenah so se preizkusile generacije najboljših alpinistov na svetu, drzni in močni so tu preplezali praktično vse. Prav vsi so o svojih podvigih pisali z velikim spoštovanjem do mogočne gore. V stene Sassolunga se lahko podajo samo vrhunski alpinisti, fizično in psihično popolnoma dovršeni.

Zopet je bil Paul Grohmann tisti srečnež, ki je leta 1869 poleg številnih drugih uspešnih vzponov v Dolomitih, v spremstvu vodnikov

Franza Innerkoflerja in Petra Salcherja, prvi splezal tudi na Sassolungo. 13. avgusta so v zgodnjih jutranjih urah odrinili s planine nad Val Gardeno in 7 ur kasneje stali na ponosnem vrhu. Kakšen dosežek! Kdor je vsaj enkrat opazoval od Rif. Vicenza divje razbrazdano južno ostenje, po katerem so se vzpenjali, lahko samo nemo občuduje stare mojstre. Kakšno neverjetno voljo in hrabrost so imeli ti ljudje!

Sassolungo je do današnjih dni ohranil trajno prestižno vlogo v alpinističnem svetu. V severo-severovzhodnem ostenju so speljane številne klasične, kot tudi ekstremno težavne moderne smeri. Vse odlikuje izredna dolžina, tako da poleg plezalske spretnosti terjajo tudi vrhunsko kondicijo. Bivakiranja še danes niso redkost. Ker so plezalci na vrh pogosto prišli šele zvečer ter jih je čakal še dolg in zahteven sestop, so leta 1935 zgradili tik pod vršnim grebenom bivač Reginaldo Giuliani, prvi take vrste v Dolomitih.

V severnem ostenju Sassolunga sodijo med najbolj čislane klasične vzpone smer Pichl po severnem razu (IV+/III, IV), smer Dibona po zahodnem stebru (V+/III, IV), in Solda-Bertoldi na Campanile Nord (VI/IV,V), med novjšimi pa znameniti Monumento (A2, VII-/V, VI+) na Campanile Nord, smer Esposito po severnem stebru (VI+/V, VI), smer Naso Giallo (A2, A3/VI, VII) in še vrsta drugih.

Običajni pristop

Običajni pristop na Sassolungo je alpinistični vzpon II. in III. stopnje, eden najzahtevnejših na kakega dolomitskega velikana. Zahtevnost ni izražena toliko v tehničnih težavah, ki tudi niso majhne, ampak v izredni dolžini smeri, zelo zahtevni orientaciji ter strmim zasneženim, oz. poledenelim odsekom (cepin, dereze). Kljub temu ni izključeno, da se je ne bi lotil kak zelo izurjen gornik nealpinist, seveda v spremstvu enega ali dveh vodnikov (pomembno v številnih dolgih prečnicah), ki brezhibno poznajo smer. Za vzpon bomo rabili 4 – 6 ur, za sestop pa 4 – 5. Torej, brez dvoma gre za grande course, ki se lahko primerja z velikimi vzponi v Centralnih Alpah.

S Passo Sella se odpeljemo z žičnico do kočice Demetz na Forcelli del Sassolungo. S sedla nato

sestopamo kakih 15 minut po poti proti Rif. Vicenza, ko nas ozka stezica usmeri na desno, po melišču do skal. Pred nami je dolg vzpon po izraziti polici Cengia dei Fassani, ki se poševno strmo dviga v osrčje južne stene. Polica ni težavna (I, II) vse do njene prekinitve na zagruščeni terasi ob vznožju navpičnega kamina. Nadaljujemo navzgor, levo od kamina, po razu, nato bolj v levo po nagnjeni rampi, čez zelo izpostavljeno ploščo do druge zagruščene terase, ki predstavlja nadaljevanje Cengie dei Fassani (II, III). Nekaj časa nadaljujemo po njej v smeri stolpa Campanile del Venere do ozke škrbine, ki jo prekoračimo. Tu nas preseneti jeklenica, ki nam pomaga premagati izpostavljene plati, ki jim sledi ozek kaminček, temu zopet plati (brez jeklenice), čez katere priplezamo (ves čas rahlo v levo) na majhno ramo (II, III). Z nje malo sestopimo (izpostavljeno, delikatno), nato pa po razčlenjenih pragovih in vmesnih policah dosežemo veliko zagruščeno krnico, v kateri so ostanki ledenika Ghiacciaio del Sassolungo. Od konca velike police do tu je orientacija zelo zahtevna, pomagajo nam številni možici. Čez sneg in grušč v krnici dosežemo vznožje ozkega, strmega, zasneženega ali zaledenelega ozebnika Canalone Basso, ki je dolg 150 m, z naklonino 40°. V desni steni ozebnika so zacementirani fiksni klini za varovanje oz. za spuste. Vrh ozebnika se prerinemsko skozi ozko škrbinico (Forcella Doppia), onstran katere sestopimo v drugo krnico Anfiteatro. Nadaljnja pot proti vr-

šnemu grebenu bo šla po ozkem žlebu Gola delle Guide ali pa ob njem. Čez kratke stenice in kamine dosežemo ozko škrbino Forcella delle Finestre (II, III-), nato pa kmalu tudi Biv. Giuliani tik pod Forcello del Bivacco, 3100 m. Nad škrbino se v vršnem grebenu dviga izrazit stolp Torre Rossa; nanj lahko splezamo direktno po poševni polici (III+), lahko pa lažje desno po izpostavljeni polici in navzgor po nagnjeni zajedi (II, III-). Po vršnem grebenu se povzpemo na južni predvrh (Anticima Sud, 3160 m) z lesenim križem, z nje malo navzdol ter po lahkem pečevju (I, II) končno na glavni vrh.

Literatura

Ivo Rabanser: Sassolungo. Dolomiti fra Gardena e Fassa. CAI-TCI, Milano, 2001.

Richard Goedeke: Sella - Langkofel extrem. Bergverlag Rother, München, 1996.

Luca Visentini: Sassolungo e Sella. Athesia, Bolzano, 1981.

Ivo Rabanser, Dante Colli: Sassolungo. Le imprese e gli alpinisti. Zanichelli, Bologna, 2003.

Zemljevida

Val Gardena/Gröden. Alpe di Siusi/Seiser Alm. Tabacco 05. 1: 25.000.

Val di Fassa e Dolomiti Fassane. Tabacco 06. 1: 25.000. ●

WWW.HELIX.TIMEX.COM

helix™
TIMEX®

TIMEX®

LIFE IS TICKING™

WRKS

VIŠINOMER_BAROMETER_TERMOMETER_DIGITALNI KOMPAS

Emona Obala Koper d.d.
Zunanja in notranja trgovina
Tel. (01) 568 68 94